

DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Strîns uniți

(+). Episcopatul german catolic s'a întrunit acum de curând la Fulda să chibzuiască asupra măsurilor de luat pentru a face față prigoanei declanșate de nazismul neopăgân împotriva dreptei credințe creștine, a slujitorilor și a mărturisitorilor ei. Gazetele au anunțat din bună vreme această întrunire, prevestind chiar și încheierea la care se va ajunge: ruperea de Papa, pentru a înființa o nouă biserică germană neatârnată de urmașul sf. Petre. — Firește că această veste a fost răsunet și în presa română.

Care nu este însă decepția celor ce cobiau cele rele catolicismului german! Scrisoarea pastorală redactată în conferința episcopalescă ținută lângă mormântul sf. Bonifaciu, apostolul Germaniei, și cetită de preoți mulțimilor credincioase de pe toate amvoanele catolice ale Reichului, de parte de a schița măcar și cel mai mic gest de răcire față de Vicarul Domnului este, dimpotrivă, cea mai categorică mărturisire a nesdruncinatei tăpîri și a celei mai firești ascultări de Capul creștindătății neîmpușinate. Acest document al vremii la îndemâna tuturor, spune fără frică lucrurilor pe nume, precizând că de prezent atacurile împotriva Bisericii sunt mai violente ca oricând, cu scopul vădit de a o slăbi și de a îndepărta poporul de ea, ca astfel să poată fi stărpit creștinismul și introdusă o religie care n'are nici o legătură cu credința în Dumnezeu și în viața nepnică. Vestejind apoi ieșirile naziste ce ating onoarea personală a Pontificalui Roman, episcopii declară sus și tare că stau strîns uniți în jurul Papei „care suferă pentru ei”. Tot odată pun la punct învinuirea insipidă că s'ar exclude din comunitatea națională la care nimenea nu ține mai mult și mai desinteresat ca dânzii. Adaugă însă numai decât că nu vor consimți niciodată și în nici un chip să li-se strâmbe credința, nici să se restrîngă drepturile Bisericii, ori să se îndrepte atacuri împotriva caracterului lor, pentru a fi bine văzuți sau tolerați de cei ce se află la puterea vremelnică.

Cuvântul răspicat și energic al ierarhiei catolice germane nu lasă loc nici unei indoeli: mai bine moartea mucenicească, decât capitularea în fața unei puteri lumesti vrășmașe lui Hristos, Bisericii și adevărului său. Solidarizarea întregului episcopat cu Magr. Sproll, episcopul de Bottenburg, prigonit în chip salbatic pentru că n'a participat la mascarada din 10 Aprilie a. c. zisă „plebiscit”, e mai mult decât grăitoare privitor la hotărîrea neștrămutată a acestor vrednici următori ai apostolilor de a înfrunta cu creștină demnitate orice loviri, kostel was kostel.

De altfel aceasta e singura cale ce duce la biruința finală a Binelui, nu numai în Germania, ci pretutindenea sub soare: înfruntarea, fără târ-gușii, a Răului. Idealul evanghelic nu e să trăiești cu orice preț și ori și cum, ci: Să trăiești cu demnitate creștină, ori să mori luptând pentru adevărul lui Hristos, strîns unit cu Vicarul său.

Armă preoțească: știința

— Considerații asupra necesității unei culturi generale a preotului —

de pr. M. SOCACIU

Veacul al XX-lea este numit, pe drept cuvânt, veacul luminii și al progresului. În toate domeniile. În știință, în artă, în pedagogie, ș. a. Iar tehnica a ajuns la perfecțiunii și descoperiri nebănuite. În fiecare zi revistele de specialitate și ziarele aduc vești din toate unghiurile pământului, despre invențiunile și realizările oamenilor, cari și-au consacrat viața astor fel de preocupări. De altfel nu numai acum, ci în toate timpurile, știința a fost considerată ca o forță de mână întâi. Și cei cari au neglijat să țină pas cu vremea în direcția aceasta, au rămas cu o ingustare a orizontului.

Preotul veacului nostru trebuie să țină cont de acest lucru. Azi nu e de ajuns să-te mărginești numai la cărțile din care ți-ai făcut pregătirea profesională. Da, sunt și acelea necesare, pentru a nu uita ceea ce ai învățat, pentru a aprofunda unele chestiuni, cari, atunci când ți-s'au propus, le-ai înțeles poate bineșor. Dar nu-i permis ca un preot să neglijeze celelalte discipline, complăcându-se într'o nepăsare condamabilă. Nimic nu e mai jenant, ca situația unui preot — „a cărui buze vor păzi știința” — care stă uluit în fața unor oameni, cari discută altceva, decât teologie. Lucru ce se întâmplă destul de des între intelectuali, cu cari preotul va veni în contact.

Dar nu numai pentru prestigiul, care trebuie să și-l mențină față de ceilalți semenii cu pregătire similară, ci chiar pentru credincioșii din mediul rural, cari îl vor chestiona și în alte domenii, va trebui să fie la curent cu diversele probleme. De câte ori nu se pun preotului întrebări în chestiuni juridice, de medicină umană și veterinară, de contabilitate și chiar de agricultură. Câtă desamăgire nu se poate ceti pe fața unui țaran, care a mers la preot să-l ceară un sfat, nu numai în cele sufletești, ci și în necazurile lui zilnice, iar preotul nu știe ce să-l recomande, cum să-l sfătuiască, căci nu se pricepe. Da, preotul este mai întâi medic al sufletelor. Dar nu trebuie să neglijeze nici forțele științei. Hristos nu numai a iertat păcatele, ci a vindecat bolnavi, a înmulțit pâinile, s'a coborît, cu un cuvânt, la nevoile și lipsurile poporului. Noi suntem urmașii lui Isus, învățăcelii săi, prin urmare trebuie să mergem pe calea pe care a mers El: deosebită grijă față de suflete, deosebită atențiune față de nevoile și ignoranța credincioșilor.

În multe cazuri — dar mai ales în cazul preotului — știința profesională nici nu poate să existe fără o cultură generală. Și pe ea trebuie să se bazeze studiile teologice ca pe un fundament puternic.

Noi nu avem darul de a face minuni. A-

ceasta e putere exclusiv a lui Dumnezeu. Dar, cu puțină osteneală, am putea ameliora și alina multe suferințe, necazuri și neînțelegeri. — Două întâmplări reale vor servi, ca o palidă icoană a tot ceea ce ar putea face un preot așa cum îl considerăm noi:

Unui frate preot i-s'a prezintat un credincios, care a ajuns la neînțelegere cu un vecin al său. A expus cazul preotului și i-a cerut sfatul. Avea de gând să-l tragă pe vecin în fața judecării, însă nu era sigur de câștig. Preotul, la început, i-a spus că mai bine ar fi, dacă s'ar împăca, însă omul nu voia, că „prea rău m'a supărat”. Și cum avea la îndemână noul cod penal, a căutat articolul în care s'a încadrat fapta și i-a spus că nu va câștiga. Ce a frământat omul în minte, precis nu se știe. Dar s'a împăcat cu dușmanul său, fără să-l mai dea în judecată. — Pe altul îl durea grozav în regiunea abdominală. Iac'ășa, din bun senin, după cum zicea el. Preotul, care era chemat lângă patul bolnavului să-l citească, din întrebările puse află că ar fi un caz de apendicită. Îi recomandă să meargă neîntârziat la un chirurg. După opt zile, omul se întoarce mulțumind lui Dumnezeu și preotului, pentru că de nu-l „învăța” ce să facă, i-au spus doctorii, că era în pământ.

Sunt două cazuri, din sute de altele, și nu cele mai concludente, dar totuși interesante.

Apoi mai sunt o mulțime de chestiuni, cari interesează direct viața satului și unde se cere ca preotul să fie în centrul tuturor preocupărilor credincioșilor săi. — Se înființează o societate de ajutor reciproc pentru caz de moarte, de asigurare a vitelor, o cooperativă sau o bancă populară, o societate culturală. Preotul trebuie să fie pionul acelor organizații. Însă, pentru că să-le poți duce la progres și izbândă, va trebui să ai cunoștință de legile prin cari sunt reglementate diferitele asociații: legea cooperăției, legea asigurărilor, modul lor de organizare. În societățile culturale, trebuie să posezi cel puțin atâtea cunoștințe de literatură, de teatru, de muzică, cât știu cel mai modest membru cari o compun și cari eventual, îți solicită să le-o conduci. Ce faci în asemenea cazuri? Refuzi? Pe ce motiv? Că ești ocupat, că nu ai timp? Nu cred că ar fi mulți de aceia, cari ar putea invoca asemenea motive, fără să se facă de răs. Preotul este un factor cultural de primul ordin, deci trebuie să-și exerciteze această misiune nobilă cu toată convingerea.

Ridicarea poporului la un nivel de cultură mai înaltă, la un trai mai omenesc, la o înțelegere a problemelor reale ale vieții, noi, preoții și învățătorii satelor, suntem chemați a le-o de-

săvârși. Cât de minunat vorbește Părintele creștinătății în nemuritoarea sa enciclică: „Despre preoție”: Preotul „să fie înzestrat și cu aceea proviziune de științe profane, pe cari oamenii culți le consideră astăzi patrimoniul comun; să bage bine de seamă, ca să nu rămână cumva în urma progreselor și necesităților epocii sale; să fie ca și Biserica Catolică, care îmbrățișează toate epocile și toate neamurile, încurajează și ajută toate inițiativele bune, și nu numai că nu se teme de pașii, chiar cei mai îndrăzneți, spre culmile înalte ale științelor adevărate, ci îi sprijinește. Doar clericul au mers totdeauna înainte cu zor pe toate căile științei omenești; ba, odată în așa fel au deținut primatul, încât numele de cleric nu însemna altceva, decât „om învățat“.

O temeinică cultură generală este, deci, absolut necesară fiecărui om cult, dar mai ales preotului, pentru a putea vedea și judeca just oamenii și evenimentele. Ea face, ca chiar în amalgamul ideilor și curentelor contemporane, să deosebească adevărul de minciună, veritabilul de ficțiune și să nu se lase condus ușor de sofisme teoreticienilor suspecti. Trebuie să-și cunoască până în cele mai mici amănunte religia, dar trebuie să cunoască și celelalte probleme cari i-se pun zilnic. Și asta numai așa se poate, dacă nu se mărginește numai la citirea unui blet ziar. Nu trebuie și nici nu pot deveni toți savanți, dar fiecare trebuie să tindă la un grad de instrucție, la care calitatea sa de om, cerințele situației sale și condițiile vieții actuale îl obligă să ajungă. Pentru că, la caz contrar, nu numai că face tagma de răs, dar el însuși nu va ști să lese din multe încurcături.

Sfințiri de biserică. Reduși la puterile proprii, credincioșii noștri insuflețiți de preoți plini de zel pentru casa Domnului, clădesc în toate părțile Arhidiecezei, mândre case de închinare Domnului. Mai în urmă s'a săvârșit consacrarea alor două biserici noi, și altele își așteaptă rândul.

1. Târnoșirea bisericii din *Sântu* s'a făcut în 20 Aug. c. de I. P. S. S. pâr. *Mitropolit Alexandru*, pe care l-au însoțit aci, din Blaj,

pâr. canonic Victor Pop, pâr. Iuliu Malor, dir. lic. comercial de băieți, pâr. Alex Oitean dela Administrația Centrală și clericul absolvent Crișan. Intru întâmpinarea Ina tului ierarh, dimpreună cu lume multă, au ieșit, la Reghin, Dr. Pompeiu Pinteș, în numele județului Mureș; pâr. Chibulcuteanu în numele tractului protop. Teacă, de care se ține Sântu și pâr. Arion M. Popa, protop. Reghinu'ui, cari au și bineventat pe cel ce venia în numele Domnului.

La hotarul comunei Sântu îl aștepta pe I. P. S. pâr. Mitropolit un banderiu de călăreți, iar în ușa bisericii pâr. Gavril Covăsan, preotul local, și alți frați preoți, în odăjdii, după care au urmat cele de rândulala tipicului. La sfintele slujbe de a doua zi, săvârșite de I. P. S. Mitropolit în sobor de preoți, a participat o mulțime imensă, din loc și din satele învecinate. Cuvântul arhieresc a trebuit să fie rostit afară, sub cerul liber, pentru că biserica nu mai încăpea pe cei ce dor doriau să-l asculte. — S'a mărturisit și cuminecat foarte multă lume cu acest prilej. Atât preotul, cât și enoriașii săi cu d. Dr. Ioan Luca, notar public în Năsăud, un fiu al comunei, care a stăruit și a jertfit mult pentru această biserică, pot fi mândri întru Domnul de fapta lor vrednică de toată lauda.

2. Același lucru caută să se spună și de pâr. Pavel Moldovan și credincioșii săi din *Coc*, a căror biserică a fost sfințită tot de I. P. S. pâr. *Mitropolit Alexandru Dumineca* trecută. (28 August a. c.).

Insoțit, din Blaj, de *Rvssmii Gh. Dănilă* și *Victor Pop*, canonici, pâr. *Ilie Crihălmeanu*, secr. mitropolitan, și alții, Marele Păstor e așteptat deja în gara Răsboeni de pâr. *Enea P. Bota*, protop. *Ludușului*. În halta *Tăureni* e primit de subprefectul județean și public numeros; în comuna *Tăureni* trece pe sub poartă de triumf spre *Coc*, unde-i ridicată altă poartă de triumf, la care așteaptă popor mult în frunte cu primarul local și d. Dr. *Cenariu*, dir. spitalului din *Turda*, cari au cuvinte calde pentru ilustrul oaspe eclesiastic, ca și pâr. *P. Moldovan* ce-l aștepta în ușa bisericii.

La sfânta liturghie de a doua zi, în cadrele căreia s'a desăvârșit consacrarea începută

în presară, s'a cuminecat mare mulțime de credincioși. Inaltul Ierarh, care a slujit în sobor de preoți (slujba diaconilor făcându o pâr. *Crihălmeanu* și *Vasile Sârbu* din *Tritenii* de jos a rostit și aici o cuvântare impresionantă gustată cu nesaț de mulțimile credincioase de loc și din vecini, venite aci de marele prasn al *Cocului*.

Tărăgăneala ne omoară

Noi filii Lumii, în aceste ceasuri grele să privim în jurul nostru și să învățăm! Trăim vremuri când întreaga Europă este sbcluită de valuri puternice. Corabia lui Petru se află în mijlocul unei furtuni uriașe. Toți în aceste clipe își însutesc puterile de muncă pentruca să nu nimicească, iar noi ce facem? Cari sunt înșelările cu cari ducem, pe cei cari sunt pe partea noastră, la luptă?

Mai pe sus de toate să ne însușim două calități, cari sunt de cea mai mare importanță: arta de a ști produce o puternică disciplină și arta de a construi cadre.

Disciplina asigură, mai cu seamă în vremurile de acum, progresul și învingerea, iar cadrele asigură păstrarea structurii, rezistența.

Noi pentru a ocoli inerția va trebui să adăogăm cunoștințelor teologice și o temeinică cunoaștere de psihologie, de sociologie, de disciplină militară; mai cu seamă partea deșpre calitățile unui comandant. Apoi avem nevoie de o profundă cunoaștere de anatomie...

Aceste cunoștințe singur sunt în stare să dea forță și să facă să fie respectată ideea religioasă. Aceste științe sunt în stare să dea o unitate de acțiune organizației noastre care se ține așa de strâns de structura și existența noastră. Desvoltate într'un laborator creatin, sub scutul învățăturilor dogmatice, vor ajuta mult formarea unor vitale și nespuse folositoare grupări creștine.

Trebuie să ne folosim de aceste științe. Noi să-le știm în așa fel mânu, încât să dea un suflu mai bărbătesc tuturor asociațiilor noastre.

□ □ Foița „Unirii” □ □

O nouă necropolă scythică descoperită la Blaj

de **Dr. Coriolan Suciu**
dir. șc. norm. de băieți

Cu ocaziunea construirii liniei ferate principale care trece pe la Blaj, prin anii 1870—1880, transportându-se pământ pentru terasamentul gării Blaj, s'a găsit pe teritoriul dintre Câmpul Libertății și halta Mănărade (în terenul proprietatea dlui Iacob Mendel) o necropolă scythică. Două dintre urnele găsite acolo au rămas la Blaj și se păstrează în muzeul de arheologie dela liceul de băieți, celelalte au luat drumul spre Aiud, în muzeul liceului (colegiu ul) reformat Bethlen. Aceste din urmă au fost cunoscute și de regretatul nostru savant *Vasile Pârvan*, care în *Getica* la p. 355—356 amintește că *Blajul* însuși e reprezentat la Colegiul Bethlen din Aiud prin două vase *scythice*, adică ... din vremea Scythilor*). La pagina 426 și reproduce cele două vase *scythice* dela Blaj, aflătoare în Muzeul colegiului Bethlen din Aiud. Pe planșa XXIII dela sfâr-

șitul cărții sale, reproduce din nou urnele dela Blaj, sub numirea de *ceramică hallstattiană*, sau ceramică din faza ultimă a bronzului IV. (anii 1000—700 a. Cluj (p. 347). Iar la p. 382 spune că *de fapt nu e nimic scythic în vasele (urnele) pe cari le reproducem în fig. 291 și 292, găsite la Blaj: dimpotrivă, ca și cele asemănătoare dela T. Mureșului, ele pleacă dela nouele forme, vestice, aduse de influența villanoviană în Dacia, începând de pe la a. 1000—900 a. Chr. și sunt, în plus, getizate prin împodobirea lor cu străvechile proeminente, tradiționale aici însă din epoca neolitică.*

Urnele rămase la Blaj, din prima necropolă scythică, sunt într-o foarte identice cu cele transportate la muzeul Colegiului Bethlen din Aiud.

Dacă ceramica așa zisă scythică V. Pârvan o socotește de ceramică din hallstattul getic, care a dăinuit în Dacia între sec. VII și IV a. Chr., în schimb recunoaște ca elemente scythice suprapuse civilizației getice *care luase din plin drumul spre formele fierului occidental* (p. 348) *ritul înmormântării: incinerarea getică înlocuită prin înhumarea scythică, având schielele întinse cu fața în sus, ori cadavrul strâns, cărcit cu genunchii la gură și aș zăt pe o parte, cu mâinile împreunate lângă cap* (p. 392). Al doilea element scythic V. Pârvan îl află în *inventarul acestor morminte*, inventar, care de obicei constă din: 1 *Urnă* biconică, tip *Villanova*; 2 *ceașcă* de tip străvechiu local,

cu o singură toartă înaltă ridicată peste nivelul buzei (marginii vasului); 3 *cratiță-cupă*, tot de tip vechiu, uneori chiar neolitic; 4 *ceretă* tipul *brățarilor* cu capete conice, fie de aur sau bronz; 5 *vârșuri de săgeți* de bronz sau os; 6 *lânci de fier*; 7 *șoldoabe* de bronz, fibule, rețele solare, sârme de aur, etc.

S'a constatat, prin descoperirile arheologice făcute, că finutul dintre Mureșul de mijloc și O. t., având ca centru văile celor două Târnoși, este foarte bogat în stațiuni preistorice din epoca culturii scythice (sec. VII—IV a. Chr.). Harta privitor la *„Răspândirea Schythilor în Transilvania și pe valea Dunării”*, anexată la *„Getica”* lui V. Pârvan, este o dovadă elocventă.

Pârvan (o. p. 351) vorbind despre mormintele scythice, amintește Aiudul, unde s'a găsit patru morminte din epoca Hallstatt, și *„un important centru scythic în mijlocul unor mai vechi culturi hallstattiene”*. El stăruiește asupra obiectelor găsite din așa zisa epoca culturii scythice pe valea Mureșului, la Târnoși Mureș (alt centru important scythic din valea Mureșului), Uioara de Sus, Gâmbaș, Miras, Ciombrud, Pișchi (Simeria), Deva; apoi pe Târnoși Mică dela Ghindari prin Jacul Român și Jidvei la Blaj, iar pe Târnoși Mare dela Sighișoara și apropiere de Blaj mai amintește *Soroștinul* și *Păuca* iar noi vom adăuga *Mănăradea*, unde subsemnatul am descoperit multe cioburi de

*) Pârvan amintește în nota *) dela p. 356, că *Roska* (Martin, fost profesor la Cluj, de prezent la Debrețin), în *Dolgozatok*, IV, 1913, p. 238 și 247, înșiră și Blajul printre locurile scythice cu inedit.

„Trupul mistic a lui Hristos“, apoi „Eu sunt viața, voi mlădițele“, rădăcina Hristos... toate acestea și altele fac aluzie la știința anatomiei. Graul nostru, mentalitatea noastră, de nenumărate ori sunt legate de asemănările cu viața vegetală. Așa când vorbim zicem: „ram de știință“ etc.

Extremiștii veacului nostru cu toții imită în organizațiile ce le fac viața vegetală. Ce sunt nucleele bolșevice dacă nu bacterii cari rutinează organismele giganțice cari au slăbit.

Tărăgâneala noastră aci constă într'aceea că n'avem destul spirit de luptă. *Arta de a face cadre*, care nouă ne lipsește, își are rădăcina în natură. Natura zidește; zidește schelete, zidește țesături. Și cine nu luptă, care trăește în natură? Organismele superioare luptă cu bacteriile. Sufletul nostru cu gândurile rele, iar Biserica?... Biserica poartă lupta conștientă cu Infernul, prin acel centru conștient, care este Comandantul Suprem al Creștinătății. Biserica, trupul mistic a lui Hristos, are un așa zis Conștient, care comandă. La noi Biserica nu e ceva amorf. Din această cauză noi avem o înfățișare măreață în luptă și dispunem de noi și noi metode de luptă, pentru că suntem vii. Avem de partea noastră chiar spiritul autorității, baza oricărei organizații de luptă.

Pentru a putea face într'adevăr o strângere a rândurilor va trebui să curățim terenul, smulgând multe *buruteni* cari împiedică progresul și întăresc inconștiența și tăragâneala:

1. Persoanele dela cari se cer informații, persoanele cari promit că vor împlini un mic serviciu, de a răspunde la o scrisoare în legătură cu probleme ce se țin de formarea unei asociații bune, că vor da o legătură, nu răspund la cererea făcută decât la jumătatea de an. Risipesc timpul, entuziasmul și viața celor ce vreau să facă o întreprindere bună. În felul acesta ne distrugem noi pe noi și cu o astfel de mentalitate multă vreme va trece și nu vom ajunge la nimic, ci ne vom plânge mereu că nu suntem organizați și vom plânul mereu lipsindu-ne punctualitatea.

2. A doua mare piedecă la întreprinderea unei acțiuni bune e că cei „intimi“ ai celui ce

o pornește a) n'au încredere în ea, deși sunt convinși de principiile bune din cari este pornită. N'au încredere pentru că n'au prevăzut să reușească întreprinderi de acelea „cări nu rentează“; b) nu pun „umăr la umăr“, ci așteaptă dacă va ajunge sau nu la „glorie“ cel ce o pornește, iar după ce-l lasă cu totulul singur, acești „colaboratori“ își zic: „dacă mediul social e dur și neprielnic, nici așa nu e nimic de făcut!“

Din aceste două, și din alte multe cauze facem risipă de timp, de entuziasm și de vieți de oameni. Și tot de aci vine că nu vedem decât răslețe focuri de paie, biete inițiative particulare.

Se poate schimba ceva în această mentalitate, sau „mediul social e dur și neprielnic și nici așa nu e nimic de făcut?“

Credem că învățăturile ce le tragem zilnic din evenimentele ce se petrec în lume vor face să ne strângem și mai mult rândurile. Vom sprijini cu tot dragul inițiativele bune, știind că una pe alta nu se acoperă, pentru că Dumnezeu a lăsat fiecăruia specificul său de care cu toții avem nevoie. A lăsat să fie o așa deosebire și distanță între doi cari muncesc, între două ființe, pe cum este între stea și stea.

O mișcare este condiționată de altruismul nostru care știe totdeauna să fie activ; este condiționată de spiritul nostru de promptitudine. De-aci încolo să apreciem mai bine timpul și entuziasmul celor ce vreau să facă bine. Pentru că numai așa va veni vremea când se vor deslănțui o mulțime de forțe convergente pentru sprijinirea marelui nostru ideal creștin și numai așa va muri tăragâneala.

Felician M. Soran

Revărsări ale harului. Zilele dela sfârșitul lui Septembrie (27—30) din acest an au fost foarte binevenite Reuniunii Arhidiecezane de misiuni, care le-a folosit pentru aranjarea de binecuvântate deprinderi sufletești. Scurtă privire asupra sfințelor misiuni populare ținute cu prilejul menționat:

1. La *Habic* munca misionarului a săvârșit-o păr. *Dr. Leon Sârbu*, duhovnicul Semina-

rului Teologic din Blaj, întovărașit de păr. *Dr. Augustin Clungan*, prof. de religie în Blaj. La ascultarea mărturisirilor au dat ajutor frații preoți *V. Fărcașiu*, preotul local, *I. Cioba* din Ch. heriu și *Part. Grama* din Mura. Numărul mărturisirilor și cuminecărilor: 503. (Tot păr. *Dr. L. Sârbu* a ținut, de Schimbarea la Față, misiuni populare în *Iernuteni*, unde au avut loc 153 de spovedanii și împărtășanii. — Cu ascultarea spovedaniilor s'au ostenit și păr. *Ariton M. Popa*, protopopul districtual; păr. *Bogdan Nașcu*, preotul local și păr. *Maxim Sârbu* din Apalină).

2. La *Sălcud*, de Tăierea Capului sf. Ioan Botezătorul, a ținut misiuni păr. *Dumitru Neda*, prof. de teologie în Blaj. Grație pregătirii în prealabil a credincioșilor de păr. *I. Cerghizan*, preotul local, și ajutorului dat la ascultarea spovedaniilor de preoții *D. Pop* din Giuluș și *Liciniu Racovișan* din Deag, aproape întreaga parohie s'a apropiat de Sfintele Taine. Păr. protopop *Iac. Domșa*, în decursul misiunilor, a fost aci de două ori.

3. La *Șerbeni*, unde păstorește păr. *I. Șoptereanu*, s'a ostenit cu vestirea cuvântului mântuirii păr. *Dr. Ioan Suciu*, rectorul intern. *Văncăne* de băieți din Blaj. La ascultarea mărturisirilor, ce s'au făcut în tot timpul misiunilor, au dat ajutor frații preoți din parohiile din împrejurimi. S'au înregistrat 468 împărtășanii. — Lăudat să fie Domnul pentru toate!

Aurel Vlaicu. S'au împlinit 25 de ani dela moartea năpraznică a aviatorului *Aurel Vlaicu*, feciorul de țaran ardelen. A avut o moarte de erou; moartea aproape firească a aviatorului.

Aptitudinile sale naturale pentru tehnică și mașinism au fost de timpuriu remarcate. Trecut la București, *Aurel Vlaicu* a fost îmbrățișat cu multă căldură de către reprezentanții intelectualității. Poetul *Octavian Goga* și navelistul *D. D. Patrașcanu* — influent parlamentar în epoca 1910—1914 — au deschis porțile ministerelor, au strâns banii necesari pentru experiențele tânărului inventator. Și așa *Aurel Vlaicu* a construit unul dintre primele modele perfecționate de avioane ale Europei. Geniul româ-

de vase scythice, pe cari le-am depus în muzeul de arheologie dela liceul de băieți.

Din examinarea resturilor scythice *V. Pârvan* a ajuns la concluzia că „inventarul civilizației scythice din Dacia e primitiv și redus la foarte puține tipuri, dintr'un cerc foarte restrâns de viață...“ (p. 361) că ei n'au nici o formă ceramică proprie, „prin urmare, în scurt, simplitate și sărăcie, populație scythică grupată în rari insule, dintre cari singura mai importantă, acolo unde o așezase și Herodot: *Agathyrșii* de pe *Mureș*; dar fără aurul și bogățiile de care i-se povestise lui Herodot“*) (p. 362).

În lumina acestor premise vom trece în revistă obiectele găsite în mormintele scythice descoperite recent la Blaj. De aceste morminte s'a dat în cartierul *non Lupan* (Strada *Coșca*), pe platoul, parcelat pentru locuințe funcționariilor, din dosul *G. mnaziului* industrial de băieți

*) Privitor la *Agathyrșii* despre cari se credea că au fost o ramură a Scythilor, *Pârvan*, în baza sărăciei mormintelor scythice din Ardeal, susține, că „Deși ritul scythic de morților și diferite podoabe cu ei în mormânt, nu găsim nimic pe lângă acești Scythi, ce să ne amintească măcar de departe bogăția în aur și iubirea de astfel de podoabe a *Agathyrșilor* lui Herodot. Concluzia noastră de ordin istoric, că *Agathyrșii* lui Herodot nu mai sunt Scythi, ci sunt clasa nobilă getă, în care foștii cuceritori iranieni (Scythii) s'au contopit, se confirmă prin descoperirile pe teren“ (p. 392).

și a Uzinei electrice. Anume, cu ocaziunea săpăturilor pentru nivelarea Străzii *Cloșca*, premilitarii angajați la munca de folos obștesc, de sub comanda dlui căpitan în rezervă *I. Constantin*, au dat peste oase, o urnă, câteva vârfuri de săgeți de bronz și de os, un vârf de lance de fier, și o brățară-cercel de aur.

Fiind sesizat în ziua de 17 August 1938, de Păr. profesor *Ioan Mătieș*, locuitor în cartierul respectiv, despre „oala“ ce s'a descoperit, deplasându-mă la fața locului, am constatat că avem de a face cu un nou cimitir preistoric, o nouă necropolă scythică pe teritoriul Blajului.

Am regretat că n'am fost încunostințat că ce s'a dat de oseminte, pentru a putea constata caracterul înhumării scythice pe teren. Ori, oasele din cele două morminte erau strânse grămadă, dimpreună cu cioburi de vase. Singur urna a fost rămas parțial întreagă, dar și din aceea s'au desfăcut mai multe bucăți, când un premilitar a scos pământul din ea, în speranța că va găsi aur sau bijuterii acolo.

Prin binevoitorul concurs al dlui căpitan comandant, am izbutit să adun dela elevii premilitari o parte din vârfurile de săgeți (8 de bronz și 2 de os), vârfurile de lance de fier și brățara de aur, (frântă) găsită de elevul *Lupea Teofil* dela lic. comercial.

Toate aceste obiecte au fost fotografiate și predate subsemnatului spre păstrare, în calitate de custode al muzeului de arheologie dela liceul de băieți, membru și reprezentant al Co-

misiunii Monumentelor Istorice dela Cluj, în comisiunea pentru alcătuirea programului muncii de folos obștesc la Blaj.

Di învățător *Zaharie Macaveiu*, care de curând a edificat în acel cartier, atrăgându-mi atențiunea că cu ocaziunea săpăturilor făcute la casa *Dsale*, pentru fundații și nivelarea terenului s'au mai găsit vreo câteva oale și oase, (despre cari crezându-se că nu trec de 1848, nu li-s'a dat importanță și s'au răvășit, iar o urnă a fost întrebuințat ca vas pentru flori, pe urmă s'a spart), am inspectat terenul din jur.

Cu o echipă de studenți premilitari am procedat la sondajii în terenul pentru casă al dlui profesor *Dr. V. Fulicea*, teren în curs de nivelare, aflător lângă cel al dlui *Z. Macaveiu*, unde am fost observat câteva cioburi de vase scythice. Descrierea celor două morminte scythice descoperite o voi face mai târziu, în corpul acestui articol.

(Va urma)

Intrunire colegială. Absolvenții *Academiei Teologice din Gherla*, seria 1928, prin aceasta, sunt invitați la întâlnirea colegială de 10 ani, pe ziua de 28 Septembrie a. c. (Joi) ora 8 a. m. la Seminarul Teologic din Cluj, Str. *Brătianu* 25 Programul zilei se va afla la Seminar. Anunțăm, spre orientare, că la ora 9 a. m. se va face Liturghie comună pentru preoții colegi repausați. Sunt invitați și acei frați-colegi, cari au fost hirotoniți înaintea anului 1928. — Preoții: *Teofil A. Bălibanu* și *Vasile Enghis*.

nesc făcea încă o dovadă de capacitățile sale nepuizabile creatoare.

Copilul de țaran al Ardealului înfrunta bolta albastră și legile gravitațiunii universale concomitent cu aviatorul francez Bériot de mondială faimă. Flacăra amintirii aviatorului Aurel Vlaicu a rămas nestinsă în Panteonul românesc. — Blajul, pe ceriul căruia a sburat cu atâta mândrie în 1911, de serbările »Astrei«, umplând de indescriptibil entuziasm zecile de mii de inimi românești de pretutindenea, adunate cu acel prilej acolo, se închină, cu venerație, memoriei vulturului din Bințiși.

Știri mărunte

Gest marinimos. Precum se știe, soc. »Inocențiu Micu Klein« a tinerilor leviți blăjeni se străduiește de mult s'adune suma necesară ca să poată ridica un monument întemeietorului Blajului și celui mai vrednic arhanghel al redemptării naționale a Românilor. Strădaniei acesteia îi vine acum într'ajutor și d. Andreiu Rusu, inv. pens. în Bardoș, care a trimis decurând 5000 (cinci mii) Lei numitei societăți în scopul menționat. — Fie ca acest gest marinimos să aștepte cât mai mulți următori!

Bucuria dela Vișinelu. Omul faptei, care este păr. Gh. Șomlea, și-a văzut realizat, în Duminică a treia după Rusalii a. c., un dor fierbinte: sfințirea alor două steaguri: a Reun. Mariane și a Agru-lui local din Vișinelul păstorit de Sf. Sa. La această bucurie curată au luat parte preoții D. Tonceanu, prof. de religie; Ștefu din Poiana; Șermășanu din Dâmbu (colegi de liceu și seminar ai păr. Șomlea) și D. Sălăgeanu dela Bucium, fiu al Vișinelului. Atât la sf. liturghie cât și la sfințirea steagurilor a cuvântat păr. Tonceanu. Răspunsurile corale la sf. liturghie, slujită de toți preoții, le-a dat corul copiilor din comună, sub conducerea dș. Marta Cocan. S'a spovedit și cuminecat multă lume cu acest prilej. Mângăierea bunilor creștini cari au procurat cele două steaguri sfințite, a fost mare foarte. (ds).

Locale. Joia viitoare, de Nașterea Maicii Domnului, va predica în catedrală păr. Iuliu Maior, dir. liceului Comercial de băceți, iar Duminică ce-i urmează, păr. Ștefan Ciujudeanu dela Admin. Centrală Capitalară.

Moartea lui Grigore Filipescu. Miercuri, în 24 August c., s'a stins din viață la Geneva omul politic de seamă și Românul integru, Grigore Filipescu, fiul marelui naționalist Nicolae Filipescu. Cel trecut la cele veșnice s'a născut în București la 1884; a urmat liceul la Paris, iar politehnica la Zürich. Reintors în țară a activat politiceste alături de tatăl său, în partidul conservator. A dirijat ziarul »Epoca« și a înființat liga »Vlad Tepeș«. În toate legislațiunile de după războiu a fost ales deputat, respectiv senator.

Solemnitate religioasă la Moscova. Moartea marelui noastre regine Maria a prilejit o ceremonie religioasă unică în însași capitala ateismului european, în Moscova lui Stalin. — Reprezentanții noștri diplomați din toate țările, urmând instrucțiunilor primite, au invitat corpurile diplomatice din capitalele respective la un serviciu divin care s'a ținut pretutindeni în ziua înmormântării marelui dispărute. Guvernul sovietic nu s'a opus acestei dispoziții. Așa s'a făcut, că s'a celebrat un impresionant serviciu religios în biserica sf. Epifania, cea mai mare din cele 30 câte i-au mai rămas Moscovei. Au asistat, în plină paradă și cu toată cucernicia, reprezentanții diplomați ai tuturor țărilor, precum și atașajii militari în mare ținută. N'a lip-

sit nici guvernul sovietic, care a fost reprezentat prin directorul protocolului din ministerul de externe, Barcov. — Această solemnitate unică a produs o vie impresie în metropola atât de credincioasă altădată, ajunsă acum reședința oficială a celor fără de Dumnezeu.

Dispută interesantă. O discuție în contradictoriu, între un francmason și un preot catolic. Nu întâmplătoare. Ci organizată în toată regula de loja francmasonă din Lens. Discuția publică s'a desfășurat de curând la Lille. Tema era — citim în »Schönere Zukunft« — *vindecările miraculoase dela Lourdes*. Francmasonul a început atacul. Ironiile și batojcurile curente: Bernadeta a fost o visionară deschilibrată sufletește; vindecările sunt roada sugestiei. Preotul a răspuns sobru și documentat. A arătat că mediul în care a trăit Bernadeta a fost prielnic pentru orice vremuri, pentru halucinații nu. Iar vindecările? Până la 1926 s'au înregistrat 4445. Numai 285 din ele privesc boli nervoase ori funcționale, toate celelalte legate strâns de boli organice, nevindecabile prin sugestie. În 1934 s'au vindecat 2 persoane necredincioase; s'au vindecat și doi copii, de 8 și de 2 ani. — Nu se poate vorbi nici de »puterile necunoscute ale naturii«. Astfel de puteri, dacă ar exista, ar trebui să fie permanente. Pe deasupra ar mai trebui explicat, de ce aceste puteri misterioase lucrează tocmai la Lourdes și nu aiurea.

Biserica din Franța. Card. Verdier al Parisului a declarat de curând unui gazetar, între altele, următoarele despre situația bisericii în Franța: »Intr'adevăr putem spune că raporturile dintre biserică și stat în Franța sunt foarte mulțumitoare. Pe toată linia se vedește năzuința de a afirma primatul forțelor spirituale și sufletești. Biserica se bucură de plină libertate. Singurul punct dureros este problema școlară. Sperăm însă că încurând se va produce o îndreptare și în această chestiune. Dar, cu toată lupta pentru școală, raporturile dintre biserică și stat sunt mai bune decât oricând în ultimii 30 de ani«.

Sporește clerul indigen. Acțiunea, susținută cu atâta tărie de Pius XI, pentru formarea unui cler autohton pe seama teritoriilor misionare, dă rezultate frumoase. Opera »Sf. Petru«, în ultima dare de seamă, arată cifre impunătoare. Ea susține 229 »seminarii mici« și 87 seminarii mari în numitele regiuni. În cele dintâi își primesc educația 12.536 elevi, iar celelalte pregătesc de preoție 3443 studenți. Mai înfloritoare este această acțiune în China, cu Mongolia și Manșukuo, unde aflăm 104 seminarii mici cu 4714 elevi, și 20 școli mari cu 852 studenți. Urmează Africa cu 3700 elevi mici și 766 alumni în seminarii preoțești. Indochina și Siamul au 19 seminarii mici cu 1688 elevi și 12 mari cu 527 teologi. În India studiază 865 candidați de preoți în 14 Seminarii mari; în Japonia și Coreea sunt 763 clerici în 15 institute; în Oceania și statele malaeze 543 teologi în 18 institute.

† **Bubu Gabriș**, fost secretar al Școlii Normale de băceți din Blaj, a trecut la cele veșnice Vineri, în 26 August a. c., într'al 30 lea an al vieții. — Facă-i Domnul parte cu cei aleși ai săi!

Mulțumită

Văd. Mărioara Pop și fiul Octavian, aduc și pe această cale viile lor mulțumite tuturor aceluia cari prin scrisori, telegrame, flori ori prezență au luat parte la marea durere ce au suferit prin pierderea bunului lor soț și tată, *Alexandru*, cândva Pop, fost preot român unit în *Capitan* — Alba.

Tipografia Seminarului Teologic gr.-est. Blaj

Telefonul »Unirii«

Păr. Iulian. Am primit celea trimise și le vom face loc cu proxima ocazie binevenită. — Multe mulțumiri pentru osteneală și interesul ce purtați cauzei.

H. Arad. Noi știm o vorbă veche și bine cunoscută: Cum e sfântul, (așa) și tămăia. Și ne ținem de după înțelepciunea lui. Ca să nu i-se pară până în sfârșit că-i grozav de cuminte. Așa se face că uneori, deși ne repugnă, dar ne simțim siliți să folosim felul de a vorbi potrivit celui ce provoacă anumite puneri la punct. — Cătu-i pentru păr. Ciuhandu, colecționarul cu preface lectie pentru piese cu miros de gunoaie: n'are decât să se producă în public cu colecția întreagă, aranjată cum îi va plăcea. Dacă nu de alta, barem pentru a se fixa odată și bine »specificul« propriu al Sfinției Sale. Cecece mai cu temei și mai cu cap, de cum s'a svârcolit Președintele Școlii, pe interminabile coloane din »Biserica și Școala« s'o scoată la capăt cu specificul român unit. Alfel, cu răspuns la fiecare stavroforicească slobozire antiunitară, nu s'ar mai ajunge la capăt. Și nici greutatea »științifică« a bătrînului unitofob arădan n'ar putea fi prinsă și eternizată așa cum trebuie. — Allo! Intelegeti cei cu nedumerirea: »Cum răspund Blăjenii? (»Biserica și Școala« numărul din urmă)?

P. București. Intr'o pădure de aberații, una mai deochiată decât alta, semnate T. P. Păescu și etalate pe pagina »legii strămoșești« din *România* (2. IX. 38), s'a strecurat și o constatare bine chibzuită: »Roma catolică nu-și improvizează teoriile social-politice și ideologice. Ea merge pe o linie bine croită însemnată cu piloți adânc înfiți. Roma catolică nu știe a ceda (signorantei, relei voințe ori violenței, adaugem noi »U«), ci numai învinge, dacă nu azi, apoi mâine sau poimâine. Acest mâine sau poimâine poate fi zecimi de ani, sau chiar sutimi de ani. — Asta-i perfect adevărat. Incolto însă nu găsește omul în petecăria ideologică a d. T. P. P. (dsa, chipurile, vrea să lămuriască, prin antiteză, »ideologia politică ortodoxă și cea catolică«), decât afirmații gratuite, necugetate jocuri de cuvinte, respectiv șarade trase de păr, ori banalități răsuflate.

Mitropolia Română Unită din Blaj

Concurs

— Se publică concurs la parohia gr. catolică română »St. George« din Canton Ohio, dieceza de Cleveland. Pot concura preoții celilbi sau văduvl. Banii pentru călătorie au fost trimiși deja de credincioșii din Canton, și se găsesc la Mitropolie.

Blaj la 26 August 1938.

Dr. Alexandru Nicolescu
Arhiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia
și Făgăraș

Oficiul parohial român unit din Boușarul de sus

No. 56—1038.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință celor interesați, că în ziua de 21 Septembrie 1938 orele 12 a. m. se va ține în localul cancelariei parohiale *Boușarul de sus* (j. Hunedoara), licitație publică pentru edificarea bisericii greco-catolice românești din Boușarul de sus.

Licitatia se va ține în conformitate cu art. 88—110 inclusiv din Legea Contabilității Publice, Regulamentul Oficiului Central de Licitații și Normele publicate în Monitorul Oficial No. 127 din 4 Iunie 1931 — și Nr. 55 din 1938.

Toate persoanele, cari vor lua parte la licitație vor depune, pe lângă, ofertă și o garanție de 10% în numerar sau efecte de stat din valoarea lucrării oferită, iar oferta se va face numai în conformitate cu devizul, caetul de sarcini și oferte tip, care pot fi văzute în fiecare zi de lucru în orele de serviciu la cancelaria parohială Boușarul de sus.

Boușarul de sus, la 6 Septembrie 1938

Curatorul parohial român unit
din Boușarul de sus

Citiți și răspândiți

„UNIREA“